

AZ ELTE POLITIKATUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA ÖNÉRTÉKELÉSE

2025.

Kód	27
Intézmény	Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar
Tudományági besorolás	Politikatudományok
A doktori iskola neve	Politikatudományi Doktori Iskola
A doktori iskola akkreditálásának éve	2019 (MAB 2019/6/IX/28/2/1317)

A DOKTORI ISKOLA VEZETŐJE

Elnök	dr. Körösényi András egyetemi tanár (2025. június 30-ig) dr. Arató Krisztina egyetemi tanár (2025. július 1-től)
Elérhetőség	1053 Budapest, Egyetem tér. 1–3. III. 328.
Tanszék	ELTE ÁJK Politikatudományi Intézet
Telefon	411-6500/2190
E-mail cím	krisarato@ajk.elte.hu

A DOKTORI ISKOLA TANÁCSA

Elnök	dr. Körösényi András egyetemi tanár (2025. június 30-ig) dr. Arató Krisztina egyetemi tanár (2025. július 1-től)
Alelnök	dr. Boda Zsolt egyetemi tanár
Tagok	dr. Szabó Máté egyetemi tanár
	dr. Karácsony András egyetemi tanár
	dr. Pesti Sándor habil. egyetemi docens
	dr. Navracsics Tibor egyetemi docens
	Stadinger Johanna Heléna doktorandusz

A DOKTORI ISKOLA ADMINISZTRÁCIÓJA

Adminisztráció	Sturm Henrietta ügyvivő szakértő
Elérhetőség	1053 Budapest, Egyetem tér 1–3. III. 329.
Telefon	411-6534
E-mail cím	sturm.henrietta@ajk.elte.hu pol.doktori@ajk.elte.hu

A Politikatudományi Doktori Iskola képzésével kapcsolatos részletes információk a következő linken keresztül érhetők el:

<https://www.ajk.elte.hu/doktoriiskola/pol>

<https://doktori.hu/doktori-kepzes/doktori-iskolak/63-politikatudomanyi-doktori-iskola>

TARTALOM

1	A politikatudományi doktori képzés története.....	3
2	A 2019-2025 közötti időszak sajátossága.....	4
3	A Doktori iskola szervezete, törzstagjai, témavezetői, témakiírói és oktatói	4
3.1	A Doktori Iskola vezetője.....	4
3.2	A Doktori Iskola Tanácsa	6
3.3	A Doktori Iskola törzstagjai, témavezetői/témakiírói, oktatói	7
4	A Doktori Iskola képzési programja.....	8
5	A Doktori Iskola működése	8
5.1	Felvételi követelmények	9
5.2	Hallgatói adatok	10
5.2.1	A csökkenő jelentkezések és a lemorzsolódás okairól	11
5.2.2	A doktori értekezések és a fokozatszerzések alakulásáról	13
5.3	A doktori képzés	14
5.3.1	A képzési terv.....	14
5.3.2	A doktori képzés menete.....	15
5.4	A komplex vizsga	16
5.5	A fokozatszerzés	16
5.6	A doktori értekezések nyilvánossága	17
5.7	A végzett hallgatók nyomon követése	18
6	C-SWOT analízis.....	18
6.1	Külső korlátok.....	18
6.2	Erősségek.....	20
6.3	Gyengeségek	21
6.4	Lehetőségek	22
6.5	Veszélyek.....	22

1 A POLITIKATUDOMÁNYI DOKTORI KÉPZÉS TÖRTÉNETE

A politikatudományi doktori képzés 1993-ban indult az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán. A képzés a politikatudományok területén elsőként került akkreditálásra az országban (1993-ban doktori programként akkreditálva). A felsőoktatási törvény 2000. évi módosítása alapján alakult meg 2001-ben a Politikatudományi Doktori Iskola (a továbbiakban: Doktori Iskola), mely a végleges akkreditációját 2002-ben nyerte el. A doktori iskola első vezetője Prof. Dr. Bihari Mihály lett.

Alapító tagok

Név	Születési éve	Belső/külső tag	Beosztása
Dr. Bihari Mihály	1943	belső tag	egyetemi tanár
Dr. Bíró Gáspár	1958	belső tag	egyetemi tanár
Dr. Boros Zsuzsanna	1946	belső tag	egyetemi docens
Dr. Körösenyi András	1959	belső tag	egyetemi tanár
Dr. Schlett István	1939	belső tag	egyetemi tanár
Dr. Szabó Máté	1956	belső tag	egyetemi tanár
Dr. Balogh István	1936	külső tag	egyetemi tanár
Dr. Paczolay Péter	1956	külső tag	egyetemi tanár
Dr. Szabó Márton	1942	külső tag	egyetemi tanár
Dr. Gazsó Ferenc	1932	külső tag	egyetemi tanár
Dr. Gyarmati György	1951	külső tag	egyetemi docens
Dr. Kiss Balázs	1959	külső tag	egyetemi docens
Dr. Navracsics Tibor	1966	külső tag	egyetemi docens
Dr. Pokol Béla	1950	külső tag	egyetemi tanár
Dr. Vida István	1940	külső tag	egyetemi tanár

A doktori képzés 1993-2003 közötti történetéről, a politikatudományi doktori program működéséről, illetőleg a Doktori Iskola megalakulásáról ld. részletesen: ELTE Doktori Almanach 2003:

<http://www.elte.hu/file/almanach.pdf>

2 A 2019-2025 KÖZÖTTI IDŐSZAK SAJÁTOSSÁGA

A 2019-2025 közötti önértékelési időszak lényegesen különbözik a korábbi akkreditáció alapját képező ötéves periódustól, mivel a 2016. szeptember 1-től hatályba lépő - alapjaiban új doktori képzési rend egyes eredményei már értékelhetővé váltak. A doktori képzésre vonatkozó jogszabályok alapján átalakult a Politikatudományi Doktori Iskolában folyó képzés is, mivel az új képzési rendhez igazítottuk a szabályzatokat.

A hatályos ELTE Egyetemi Doktori Szabályzat és ennek 6.1. számú melléklete az Állam- és Jogtudományi Kar Kari Doktori Szabályzata határozza meg a tevékenységünket.

A 2016. szeptember 1-től hatályba lépő Szervezeti és Működési Szabályzatra (<https://www.ajk.elte.hu/doktoriiskola/dokumentumok>), valamint az új képzési tervre alapozva folyik a kétciklusú doktori képzés: (<https://www.ajk.elte.hu/doktoriiskola/pol/tanterv>)

Ugyanakkor a doktori eljárásokban párhuzamosan jelen vannak a lényegesen különböző képzési rendben abszolutóriumot szerzett hallgatók is. A jogszabályok és az ELTE Egyetemi Doktori Szabályzat adta keretek között kifutó rendszerben folynak a „rég” doktori képzésekhez kapcsolódó doktori eljárások is.

A doktori képzést és a doktori eljárásokat is jelentősen megterhelte a 2020-2023 közötti időszakban a COVID-19 pandémia és az ahhoz kapcsolódó korlátozások, valamint a járvány társadalmi, gazdasági hatásai.

3 A DOKTORI ISKOLA SZERVEZETE, TÖRZSTAGJAI, TÉMAVEZETŐI, TÉMAKÍRÓI ÉS OKTATÓI

A Doktori Iskola felépítése megfelel a nemzeti felsőoktatási törvényről szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) és a végrehajtási rendeletként kiadott, a doktori iskolákról, a doktori eljárások rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII.19.) Korm. rendelet előírásainak.

3.1 A DOKTORI ISKOLA VEZETŐJE

A Doktori Iskola eddigi vezetői a hazai és a nemzetközi tudományos élet és egyúttal a magyar közélet kiemelkedő személyiségei.

Dr. Bihari Mihály (1993-2014)

A Doktori Iskola első vezetője az iskola 1993-as megalakulásától 2014. június 30-ig Dr. Bihari Mihály, volt alkotmánybíró, a Magyar Alkotmánybíróság volt elnöke, az MTA doktora. 1970 óta oktat folyamatosan az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán. A hazai politikatudományi képzés megalapítója. A karon 1984-ben jött létre a Politológia csoport, ami

1989-től önálló tanszékként működött. Alkotmánybíróvá történt megválasztásáig a tanszék vezetője volt, jelenleg az ELTE ÁJK Politikatudományi Intézetének professor emeritusa. 1986-1989 között az MTA Szociológiai Kutató Intézetének igazgatóhelyettese, majd 1994-ig az MTA Politikatudományi Intézetében a Pártszociológiai Kutatócsoportot vezette. 1987 óta tagja az MTA Politikatudományi Szakbizottságának. 1991-1994 között alelnöke volt az MTA Politikatudományi Bizottságának, 2008-ban a bizottság elnökévé választották. Megalakulása óta tagja a Magyar Politikatudományi Társaságnak, melynek 1989-től alelnöke, 1992-1994 között elnöke volt. 1994-1998 között országgyűlési képviselő, az alkotmány- és igazságügyi bizottság alelnöke, 1995-98 között az alkotmány-előkészítő bizottság tagja. 1990-1998 között a Társadalmi Szemle főszerkesztője. Munkásságát Széchenyi professzori ösztöndíjjal (1998-2001), Demény Pál emlékéremmel (1991), Bibó István-díjjal (1996) Magyar Felsőoktatásért Emlékéremmel (1999) és Lippay Díjjal (2004) ismerték el.

Dr. Karácsony András (2014-2016)

A Doktori Iskola vezetője 2014-2016 között dr. Karácsony András egyetemi tanár.

Dr. Karácsony András 1981 óta tanít folyamatosan az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán. 1993-2009 között a kar Filozófiai Tanszékének vezetője, 2000-2008 között a kar oktatási dékánhelyettese, 2010-2014 között az ELTE rektorhelyettese. Filozófiai kandidátusi fokozatot (CSc) 1991-ben szerzett, 2025-től az MTA doktora. 1997-2001 között az MTA Doktori Tanács Filozófiai Szakbizottság, 2001-2008 között pedig az MTA Társadalomtudományi Kuratórium tagja. Az elmúlt évtizedben az ELTE több doktori iskolájában oktatott, több folyóirat szerkesztőbizottságának tagja. Számos külföldi tanulmányúton vett részt. Tudományos és egyetemvezető tevékenységét Széchenyi professzori ösztöndíjjal (1999-2002), ELTE - Pro Universitate Emlékéremmel (1999) és a Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszttel (2006) ismerték el.

Dr. Szabó Máté (2016-2024)

A Doktori Iskola vezetője 2016-tól dr. Szabó Máté egyetemi tanár.

Dr. Szabó Máté 1985 óta tanít folyamatosan az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán, 1995-től egyetemi tanár. A Kar Politikatudományi Tanszékének, majd Intézetének vezetője 1999-2010 között. Politológia CSc 1987, DSc 1996. Széchenyi Professzori Ösztöndíj: 1998-2001. Oktatott tantárgyai: Egyetemes politikai gondolkodás története, Társadalmi mozgalmak és politikai tiltakozás, Civil társadalom. Az ELTE ÁJK Politikatudományi DI-ben a kezdetektől oktat. Több külföldi egyetemen folytatott kutatást illetve oktatott: Tamperei Egyetem (1991), Hamburgi Egyetem Politikatudományi Intézet (1991/1992), Humboldt Egyetem (1996), Mainzi Egyetem (1998), Firenzei Európai Egyetem (2000), Brémai Egyetem (2007), Soochow Egyetem (Taipei, 2015). Díjak, kitüntetések: Erdei Ferenc díj, Magyar Felsőoktatásért emlékplakett, Bibó István díj, a Lengyel Köztársaság Elnökének Aranykeresztje, Iustitia Regnorum Fundamentum díj ezüst fokozata. 2007-2013 között az Állampolgári Jogok Biztosa.

Dr. Körösenyi András (2024-2025)

2024-2025 között a Doktori Iskola vezetője Körösenyi András, az MTA doktora, az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar professzora, és a HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont kutatóprofesszora.

Körösenyi András a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen szerzett közgazdász diplomát 1982-ben, majd egyetemi doktori címet szociológiából 1987-ben. Az MTA-n szerzett kandidátusi fokozatot politikatudományból 1993-ban, majd MTA doktori címet 2003-ban. Vendégkutató az Oxfordi Egyetemen (1989-90), a Leideni Egyetem (1991), a Collegium Budapestben (1992-93), a Harvard Egyetemen (1993), a Heidelbergi Egyetemen (1995-96) és a bécsi Institut für die Wissenschaften vom Menschen-ben (1999). Körösenyi András 1985 és 2010 között ELTE Állam- és Jogtudományi Karának oktatója, majd 2021-től ismét a Kar

egyetemi tanára. 2010-2021 között a budapesti Corvinus Egyetem professzora, 2016 és 2020 között a Politikatudományi Doktori Iskola vezetője (Corvinus). Kutatóként 2010 óta folyamatosan az MTA Politikatudományi Intézetének kutatóprofesszora, eközben 2010-2015 között az Intézet igazgatója, 2012 és 2015 között az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpontjának főigazgatója. Számos szakmai tisztsége között 2005-2009 között a Magyar Politikatudományi Társaság elnöke, 2006 óta az MTA IX. Osztály Politikatudományi Bizottságának tagja, 2012-2014 között az MTA Elnökségének tagja, 2019 óta a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj Tudományterületi Kuratórium tagja, 2015 óta az Intersections: East-European Journal of Society and Politics folyóirat szerkesztőbizottságának tagja. A Bibó István-, a Polányi Károly-, a Bezerédj-díj, Széchenyi professzori ösztöndíj, és a Magyar Érdemrend Lovagkereszt kitüntettetje. Fő kutatási területe a képviselet- és demokráciaelmélet, a politikai vezetés és a magyar politika, amely területeken számos nemzetközi és hazai könyvet és folyóiratcikket publikált.

Dr. Arató Krisztina (2025. július 1-től)

1994 óta oktat az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, PhD fokozatát a Corvinus Egyetemen nemzetközi kapcsolatokból szerezte 2001-ben, 2016-ban habilitált, 2017 óta egyetemi tanár. 2019 óta az ELTE Állam-és Jogtudományi Kar Politikatudományi Intézetének igazgatója, 2025 óta Jean Monnet Chair. Kutatási területe és oktatási tevékenységének fókusza az Európai Unió története, elméleti értelmezései és egyes szakpolitikái, valamint a magyar és európai civil társadalom. 2015 és 2021 között a Magyar Politikatudományi Társaság elnöke, 2024 óta a Magyar Tudományos Akadémia IX. Osztály Politikatudományi Bizottságának elnöke, 2014 és 2024 között az Országos Tudományos Diákköri Tanács Társadalomtudományi Szakbizottságának alelnöke, 2008 és 2024 között a Bibó István Szakkollégium Politikatudományi Műhelyének műhelyvezetője, 2020 és 2023 között a Politikatudományi Szemle szerkesztője, 2015 óta az Intersections, East European Journal of Society and Politics szerkesztőbizottsági tagja. A 2023/24-es tanévben Jean Monnet Fellow a firenzei European University Institute Robert Schuman Centerben. 2025 óta a European Consortium of Political Research Council Chair pozícióját tölti be. Kutatási eredményei hazai és nemzetközi referált folyóiratokban közli, kötetei rangos nemzetközi kiadóknál (Palgrave Macmillan, Routledge) jelentek meg.

3.2 A DOKTORI ISKOLA TANÁCSA

A Doktori Iskola Tanácsa jelenleg 8 szavazati jogú belső tagból áll. Ebből egy, a Doktorandusz Önkormányzat által delegált hallgatói tag.

Elnök:	dr. Körösenyi András DSc egyetemi tanár (2025. június 30-ig) dr. Arató Krisztina PhD egyetemi tanár (2025. július 1-től)
Alelnök:	Boda Zsolt DSc egyetemi tanár
Tagok:	Szabó Máté DSc egyetemi tanár Karácsony András DSc egyetemi tanár Pesti Sándor PhD habil. egyetemi docens Navracsics Tibor PhD egyetemi docens

A Doktori Iskola Tanácsáról itt tájékozódhat részletesebben:
https://www.ajk.elte.hu/dstore/document/1535/PolDI_SZMSZ.pdf

3.3 A DOKTORI ISKOLA TÖRZSTAGJAI, TÉMAVEZETŐI/TÉMAKIÍRÓI, OKTATÓI

Törzstagok

A Doktori Iskolának jelenleg 11 törzstagja van, közülük 2 tag 2025-től, további 2 tag 2026-tól professor emeritus lesz. A doktori akkreditációs cikluson belül - a Doktori Iskola folyamatos működése szempontjából - a törzstagok száma biztosított.

Dr. Arató Krisztina, egyetemi tanár
Dr. Boda Zsolt, egyetemi tanár
Dr. Fekete Balázs, egyetemi tanár
Dr. Fleck Zoltán, egyetemi tanár
Dr. Kajtár Gábor, egyetemi tanár
Dr. Karácsony András, egyetemi tanár
Dr. Kardos Gábor, egyetemi tanár
Dr. Körösenyi András, egyetemi tanár
Dr. Navracsics Tibor, egyetemi docens
Dr. Pesti Sándor, habil. egyetemi docens
Dr. Szabó Máté, egyetemi tanár

Emeritus törzstagok

Dr. Bihari Mihály, professor emeritus
Dr. Pokol Béla, professor emeritus
Dr. Schlett István, professor emeritus

Nem törzstag/emeritus törzstag témavezetők, témakiírók, oktatók

Dr. Antal Attila, habil. egyetemi docens (ELTE)
Dr. Bene Márton Ákos, adjunktus (ELTE)
Dr. Cs. Kiss Lajos, mb. oktató (NKE)
Dr. Egres Dorottya, mb. oktató (BME)
Dr. Gosztonyi Gergely, habil. egyetemi docens (ELTE)
Dr. Gyulai Attila, mb. oktató (HUN-REN TK)
Dr. Illés Gábor, adjunktus (ELTE)
Dr. Kiss Balázs, ny. egyetemi docens (ELTE)
Dr. Kiss Viktor, mb. oktató
Dr. Koller Boglárka, mb. oktató (NKE)
Dr. Kristóf Luca, mb. oktató (BCE)
Dr. Málík József Zoltán, mb. oktató (METU) Dr. Mándi Tibor, egyetemi docens (ELTE)
Dr. Mikecz Dániel, mb. oktató (HUN-REN TK)
Dr. Molnár Attila Károly, mb. oktató (NKE)
Dr. Mráz Ágoston Sámuel, adjunktus (ELTE)
Dr. Oross Dániel, mb. oktató (HUN-REN TK)
Dr. Patkós Veronika, adjunktus (ELTE)
Dr. Sebők Miklós, mb. oktató (HUN-REN TK)

Dr. Stumpf István, mb. oktató (SZE)
Dr. Szabó Andrea, habil. egyetemi docens (ELTE)
Dr. Szabó Gabriella, mb. oktató (HUN-REN TK)
Dr. Szabó Márton, mb. oktató (prof. emeritus ME)
Dr. Tóth Csaba, mb. oktató
Dr. Török Gábor, egyetemi docens (ELTE)
Dr. Vizi Balázs, mb. oktató (NKE)

A Doktori Iskolában csak tudományos fokozattal rendelkező oktató tarthat előadást és hirdethet kurzust. Az Állam- és Jogtudományi, Politikatudományi Tudományági Doktori Tanács (TDT) a Doktori Iskola oktatói közül azokat minősíti témakiíróknak, akik folyamatosan aktív kutatómunkát végeznek, azaz akiknél a témák meghirdetését megelőző 5 év tudományos közleményeinek mutatói jelentősen meghaladják a Doktori Iskola fokozatszerzéshez előírt publikációs követelményeit. A tudományos tevékenységet a Magyar Tudományos Művek Tárában nyilvántartott és folyamatosan frissített adatokkal kell igazolni. A TDT évente értékeli a kiírt témákat, és a felvételi tapasztalatok alapján, az ELTE Doktorandusz Önkormányzat (DÖK) képviselőinek javaslatait is figyelembe véve, javaslatot tehet a témakiíróknak a témák módosítására, új témák kiírására.

A Politikatudományi Doktori Iskola témakiírásai az Országos Doktori Tanács honlapján tekinthetők meg: www.doktori.hu

4 A DOKTORI ISKOLA KÉPZÉSI PROGRAMJA

A Politikatudományi Doktori Iskola politikatudományi képzési programja 1993-ban indult és azóta működik. A program vezetője a Doktori Iskola vezetője. A Doktori Iskola a politikatudomány teljes spektrumában kínál tudományos továbbképzési lehetőséget a friss diplomás, valamint a már gyakorlatban dolgozó, elméleti problémákra érzékeny hallgatóknak. Országos szinten egyedülálló, hogy a politikatudományi alap- és mesterképzés elvégzése után az intézményen belül lehetőség van kifejezetten politikatudományi doktori képzésre jelentkezni, ugyanakkor az interdiszciplináris kutatások folytatásához kiváló lehetőséget biztosít az ELTE mint universitas többi karával és a HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont Politikatudományi Intézetével való együttműködés.

5 A DOKTORI ISKOLA MŰKÖDÉSE

Az ELTE ÁJK 1993-ban indította el politikatudományi doktori képzését a politikatudományok területén. A doktori képzés ráépült az egységes politológus képzésre, később az alapképzésre és mesterképzésre, melyet az ELTE ÁJK Politikatudományi Intézet tevékenységét vizsgáló MAB minősített.

A doktori fokozat megszerzéséhez a hallgatók nagyobb hányada szervezett doktori képzésben vesz részt. A jelenlegi hallgatók közül jelenleg nincs olyan, aki az egyéni képzés szabályai szerint venne részt a tudományos továbbképzésben. Az egyéni tanrend azoknak a hallgatóknak ad lehetőséget a doktori képzésben való részvételre, akik legalább három éve szerezték a diplomájukat, a tudományos kutatásban jártasságot szereztek, s ezt elismert

szakmai folyóiratokban megjelent publikációikkal is bizonyítják, illetve itt van lehetőség bekapcsolódni a képzésbe a nem magyar anyanyelvű hallgatóknak is.

5.1 FELVÉTELI KÖVETELMÉNYEK

Politikatudományi doktori képzésre az jelentkezhet, aki politikatudományi MA vagy jogász egyetemi oklevéllel rendelkezik, továbbá aki a politikatudományi doktori képzés szempontjából releváns, a leendő témavezetője által támogatott társadalomtudományi vagy bölcsészettudományi egyetemi/MA oklevéllel rendelkezik, és angol nyelvből legalább középfokú (B2) komplex (korábban C típusú) államilag elismert nyelvvizsgával rendelkezik. Politikatudományi doktori képzésre jelentkezhet az is, aki külföldi egyetemen politikatudományi MA végzettségnek megfelelő oklevelet szerzett és a doktori képzéshez szükséges magyar nyelvtudással rendelkezik. A magyar nyelv ismerete nem szükséges a politikatudományi egyéni képzési rend szerinti képzéshez.

A 2014. szeptemberében módosított felvételi követelmények szerint kivételesen rite minősítésű diplomával is felvehető az a jelentkező, ha nemzetközi szakmai versenyen I-III. helyezést ért el, vagy az Országos Tudományos Diákköri Konferencián I-III. helyezést ért el; vagy a jelentkezését megelőző publikációs tevékenysége igazolja a tudományos munkára való képességét.

A felvételi eljárásban a Doktori Iskola Szervezeti és Működési Szabályzatának 13. § (5) bekezdésében előírt és az éves felvételi tájékoztatóban is ismertetett pontozást alkalmazzuk az ösztöndíjas doktoranduszok kiválasztására. Ez a pontrendszer a diploma minősítését, a jogszabályban előírt feltételt meghaladó nyelvtudást, az alapképzésben elért kiemelkedő szakmai teljesítményeket értékeli, továbbá a jelentkezéshez benyújtott munkaterv és a szóbeli felvételi szakmai színvonalát mutatja. Ezeket egészíti ki több jelentkező esetén a Politikatudományi Intézet által adott rangsor, valamint a kari humánpolitikai preferenciák szerint adott pontszám. A kari preferenciákat – a kari oktatói utánpótlási szükséglet tanszékek szerinti értékelése alapján – a dékán határozza meg. A pontok szerint kialakult rangsor alapján vesszük fel a hallgatókat az ösztöndíjas helyekre. Az ösztöndíjas helyre be nem jutott, de a felvételin megfelelő teljesítményt mutatott jelentkezőket – ha vállalják – az önköltséges képzésre vesszük fel. A pontozás itt olvasható: https://www.ajk.elte.hu/dstore/document/1535/PolIDI_SZMSZ.pdf

A Politikatudományi Doktori Iskola részletes felvételire vonatkozó kiírása a következő linken keresztül érhető el: <https://www.ajk.elte.hu/doktoriiskola/pol/felveteli>

5.2 HALLGATÓI ADATOK

Jelentkezés éve	Jelentkezők száma	Felvettek száma			Összesen
		Szervezett ösztöndíjas	Szervezett önköltséges	Egyéni képzés	
1993	6	1	-	-	1
1994	21	2	-	5	7
1995	14	1	5	-	6
1996	15	6	3	3	12
1997	16	3	2	2	7
1998	20	4	7	4	15
1999	23	4	10	2	16
2000	14	3	3	1	7
2001	15	1	3	1	5
2002	24	4	5	-	9
2003	14	4	4	1	9
2004	29	7	8	1	16
2005	21	6	5	4	15
2006	22	7	6	-	13
2007	17	4	2	2	8
2008	12	3	5	-	8
2009	8	1	2	-	3
2010	20	2	6	-	8
2011	12	2	4	-	6
2012	5	1	1	-	2
2013	8	3	2	-	5
2014	11	2	4	-	6
2015	-	-	-	-	-
2016	9	1	5	-	6
2017	10	3	4	-	7
2018	5	2	3	-	5
2019	4	1	2	-	3
2020	3	3	-	-	3
2021	11	4	1	1	6
2022	9	6	-	-	6
2023	7	2	2	-	4
2024	12	8	-	-	8
Összesen:	417	101	104	27	232

A politikatudományi doktori képzésre jelentkező és felvett hallgatók létszáma a képzés kezdete óta:

A hallgatók létszáma				Abszolutóriumot szerzett hallgatók száma	Fokozatot szerzett hallgatók száma
Szervezett ösztöndíjas	Szervezett önköltséges	Egyéni képzés	Összesen		
101	104	27	232	81	58

Az állami ösztöndíjas és önköltséges hallgatók létszámszám-eloszlása az utóbbi 6 évben:

Év	Jelentkezett	Felvett ösztöndíjas	Felvett önköltséges	Felvett összesen
2019	4	1	2	3
2020	3	3	-	3
2021	11	4	2	6
2022	9	6	-	6
2023	7	2	2	4
2024	12	8	-	8

5.2.1 A csökkenő jelentkezések és a lemorzsolódás okairól

A Doktori Iskola létrejötte óta összesen 417 fő jelentkezett, akik közül 232 fő nyert felvételt. A fenti táblázatokról jól látszik, hogy a COVID19 pandémia okozott visszaesést a jelentkezők számában, amely a járvány elmúltával ismét normalizálódott. A Politikatudományi Doktori Iskola igyekszik maximálisan megszűrni a felvehető hallgatókat, csak a legkiválóbb hallgatók kerülhetnek be a képzésbe, vállalva ezzel azt, hogy magas színvonalú, ámde kis létszámú doktori iskolaként működünk. Az alábbi táblázatból látható, hogy az évi 1-2 lemorzsolódástól eltekintve az új doktori képzés bevezetése 2016-tól sikeres, szinte mindenki eljut az abszolutórium megszerzéséig és a fokozatszerzésig. A lemorzsolódások inkább személyes jellegű okokra vezethetők vissza (megváltozott élethelyzet, új munkahely, más irányú életút).

A hallgatók létszáma 2016 óta				Ezek közül abszolutóriumot szerzett hallgatók száma	Ezek közül fokozatot szerzett hallgatók száma
Szervezett ösztöndíjas	Szervezett önköltséges	Egyéni képzés	Összesen		
30	17	1	48	17 (+5 folyamatban)	12 (+2 folyamatban)

Év	Beiratkozott hallgatók száma	Ebből abszolvál	Ebből fokozatot szerzett	lemorzsolódás
2016	6	4	4	2
2017	7	6	5	2 (ebből 1 hallgató az abszolutórium megszerzése után nem indította meg az eljárását határidőre)
2018	5	5	3 (+2 folyamatban)	0
2019	3	1 folyamatban	-	2
2020	3	1 (+1 folyamatban)	-	1
2021	6	1 (+3 folyamatban)	-	1
2022	6	-	-	1 (sikertelen komplex vizsga)
2023	4	-	-	-
2024	8	-	-	-

A 2022-től felvett hallgatók még nem tartanak az abszolutórium megszerzésénél, sem a fokozatszerzésnél.

Összességében a képzés kezdete óta a felvettek 35 százaléka szerzett abszolutóriumot, viszont az abszolutóriumot szerzettek 72 százaléka eljutott a sikeres doktori védésig.

A létszámok változását és a lemorzsolódást az elmúlt 20 évben elsősorban külső tényezők idézték elő. Ezek mindegyike nagy szerepet játszott abban, hogy főként a régi képzési rendszerben az abszolutóriumot szerzett hallgatók aránya alacsony a felvettek számához képest:

- A jelentkezők döntő hányada munka mellett vág bele a doktori tanulmányokba. Ismerve a hazai munkaerőpiac jellemzőit, e tekintetben alapvetően a munkahelymegtartás bizonytalanságáról van szó. A hallgatók jelentős részénél a – gyakran évente – változó munkaerőpiaci pozíció nem adja meg a hosszabb időtávra (konkrétan a doktori képzés időtartamára) vonatkozó tervezés lehetőségét, ami nagyon egyszerűen azt jelenti, hogy a munkahely elvesztése vagy jobb esetben megváltozása alapvetően kihat a doktori képzésben való részvétel időhányadára (pl. a kutatómunkára fordítható időre), sőt, a doktoranduszi élethelyzet finanszírozási lehetőségeire. Ehhez hozzá kell számítani azt is, hogy az egyetemi képzést követő doktoranduszi életszakasz egyúttal a családalapítás időszakát is jelenti, ami szintén kihat a képzésben való részvételi lehetőségekre. A lemorzsolódás oka a nők esetében leggyakrabban a gyermekvállalás.
- 2016 és 2020 között az ösztöndíjas képzésre jelentkezők számának némi csökkenésével arányban nőtt az önköltséges képzést is vállalók száma. A csökkenés a nappali ösztöndíjas képzésre jelentkezők esetében egyértelműen azzal függött össze, hogy az új Egyetemi Doktori Szabályzat 2016-2020 között korlátozta az ösztöndíjas hallgatói státusz melletti más foglalkoztatónál való munkavégzést, erre csak külön dékáni engedéllyel és maximum 50%-os részfoglalkozást vállalva volt lehetőség. 2020-ban azonban, amióta az ELTE szabályzataiból a minisztérium törvényességi észrevételére ki kellett venni az ösztöndíjas jogviszony mellett maximum 50%-os munkavállalást engedélyező feltételt, a jelentkezők lényegében korlát nélkül, akár teljes foglalkoztatási jogviszonyt is létesíthetnek. Ennek hatására megnőtt az ösztöndíjat igénylők aránya az összes jelentkezők között.
- Ezen az egész korszakot jellemző indokon túl a kilencvenes évek közepétől az általános sorkatonai szolgálat megszüntetéséig, a PhD hallgatói jogviszony sajátos menekülést jelentett a katonai szolgálat elől. A "látszathallgatók" kiesése következtében a beiratkozott és abszolutóriumot szerzett hallgatók aránya is számottevően javult.
- A rendszerváltás utáni instabilabb gazdasági helyzet a 2008-as világválságig azt eredményezte, hogy az egyetemről kikerülő, de munkát nehezen találó fiatalok sokkal nagyobb mértékben jelentkezték a doktori képzésbe, hiszen az ösztöndíjak és a hallgatói kedvezmények legalább valami minimális megélhetést biztosítottak számukra.
- Az ösztöndíjas képzésnek az egyik célja az oktatói utánpótlás nevelése lenne. Az egyetemi státuszgazdálkodás kiszámíthatatlansága miatt sem a kutatóhely vezetője, sem a dékán nem tud felelősen ígéretet tenni arra, hogy lesz oktatói státusz a PhD fokozatot szerzett oktatói foglalkoztatására. Ráadásul a jelenlegi kezdő tanársegédi illetmény – az emelések ellenére is – igen csekély.
- Egyre inkább növekszik a külföldön munkát vállalók, illetve ott továbbtanulók aránya, amely miatt csökkenő létszámmal jelentkeznek a doktori képzésbe. Szintén a doktori képzésbe való belépés vagy bennmaradás ellen hat, hogy az uniós vagy nemzetközi intézményekbe való bejutás feltétele általában valamilyen munkatapasztalat felmutatása. Ez a képzés azonban nem számolható el munkatapasztalatként.

A 2016-ban bevezetett új doktori rendszer azonban az eredményesség tekintetében biztató, ezt támasztják alá a komplex vizsga statisztikai adatai is:

Tanév	Komplex vizsgára jelentkezett hallgatók száma	Ebből egyénileg felkészülők száma	Komplex vizsgát teljesítők száma
2016/17	1	1	1
2017/18	3	1 (nem jelent meg a vizsgán)	2
2018/19	7	-	7
2019/20	4	-	4
2020/21	2		2
2021/22	2		2
2022/23	6	1	6
2023/24	6		5 (1 sikertelen komplex vizsga)
2024/25	3	0	még nincs adat

Végeredményben elmondható, hogy az új képzés szerinti évfolyamokon felvett hallgatók – egy kivétellel - sikeres komplex vizsgát tettek, amely nagyon jó aránynak tekinthető a régi képzés lemorzsolódási statisztikáival összehasonlítva.

5.2.2 A doktori értekezések és a fokozatszerzések alakulásáról

A doktori iskolában abszolutóriumot szerzettekhez képest a 72 %-os fokozatszerzési arányt kifejezetten magasnak ítéljük, annak ellenére is, hogy a régi típusú képzési rend nem írt elő határidőt az abszolutórium megszerzése után a doktori eljárás megindítására. A 2026-os év fordulópont lesz e téren, hiszen azon hallgatók, akik 2016 előtt kezdték meg tanulmányaikat, a 2025/26. tanév végéig kaptak határidőt az eljárásindításra. Továbbra is fontos kiemelni, hogy a megvédett doktori értekezések tudományos színvonala igen magas.

A 2016-tól beiratkozott hallgatók esetében megállapítható, hogy az abszolutórium megszerzését követően szinte mindenki eljutott a fokozatszerzésig, ezt egyértelműen a fokozatszerzési eljárás megindításának határidejének pontos meghatározása segítette elő. Viszont a nem teljesítésért járó szankciók nem a doktori értekezés írójára, hanem a doktori iskolára telepíti a felelősséget olyan mulasztásért, amit csak nagyon korlátozottan vagy egyáltalán nem tud befolyásolni a következők miatt:

- Az Nftv. Szerint a doktori értekezést a komplex vizsga letételét követő három éven belül kell benyújtani, és ez a határidő további egy évvel meghosszabbítható. Ha a hallgató a komplex vizsgát követően nem vesz igénybe passzív félévet, akkor a komplex vizsgát követő 4. félév végén megszűnik a hallgatói jogviszonya. Marad tehát egy vagy két olyan év, amikor semmiféle jogviszonyban nem áll sem a doktori iskolával, sem a kutatóhellyel, sem a témavezetővel, így jogilag semmiféle befolyásunk nincs rájuk.
- A disszertáció hiánya miatti szankció (a doktori képzésre jutó támogatás csökkentése) az önköltséges képzésben részt vett hallgatók esetében nem értelmezhető. Miután ők nem vettek igénybe ösztöndíjat, így nincs minek alapján levonni a támogatást. Ebből következően esetükben a megírási határidő csak látszólagos, semmiféle ösztönző vagy büntető hatása nincs.

- A COVID-19 pandémia nem csak a képzést folytatókat, hanem a disszertációs szakaszban lévőket is sújtotta. Az elmélyült kutatómunkát akadályozták a pandémia miatt lezárások, az, hogy a hallgatók home office-ba kényszerültek és munkahelyi, családi körülményeik miatt nem tudtak a színvonalas kutatómunkára, a disszertáció megírására fókuszálni. Ezeket a hátrányokat csak mérsékelten enyhítette, hogy a jogalkotó egy évvel meghosszabbította a disszertáció benyújtásának a lehetőségét, a jelöltek túlnyomó többsége még így sem tudta a lezárások miatt kiesett időt pótolni. A doktori iskola ezért rendszeresen lehetővé teszi a jogszabály által biztosított méltányossági évet a disszertáció megírására.

A fokozatot szerzett hallgatók adatai és tézisei/disszertációi itt érhetők el:

<https://www.ajk.elte.hu/doktoriiskola/pol/tudfok>

<https://doktori.hu/doktori-vedesek/>

5.3 A DOKTORI KÉPZÉS

5.3.1 A képzési terv

Tudományág:	Politikatudomány
Képzési forma:	Doktori (PhD) képzés
Képzési cél:	Tudományos fokozat szerzésére felkészítés, oktatói utánpótlás nevelés, tudományos továbbképzés
Képzési idő:	8 félév
Képzés nyelve:	Főszabályként: magyar, egyéni képzési rend esetén lehet angol
Tagozat:	Szervezett képzés (államilag finanszírozott és önköltséges) Egyéni képzés (önköltséges)
Finanszírozás:	Államilag finanszírozott ösztöndíjas (szervezett képzés) Önköltséges (szervezett képzés és egyéni képzés)
A képzésbe történő belépés:	MA diploma és felvételi vizsga
Nyelvi követelmények:	Angol nyelvből államilag elismert komplex B2 típusú nyelvvizsga vagy ezzel egyenértékű nyelvtudást igazoló bizonyítvány
A képzés zárul:	Abszolutórium
Az abszolutóriumhoz szükséges kreditszám:	240 kredit
A kreditszerzés moduljai:	Tanulmányi modul Tudományos modul
A doktori iskolai képzés felelőse:	dr. Körösenyi András egyetemi tanár (2025. június 30-ig) dr. Arató Krisztina egyetemi tanár (2025. július 1-től)

A Politikatudományi Doktori Iskolában szervezett (államilag finanszírozott és önköltséges), valamint egyéni (önköltséges) képzések vannak meghirdetve. A doktori képzés két jól elkülönülő részre osztható: képzési és kutatási szakasz (1-4. félév) valamint kutatási és disszertációs szakasz (5-8. félév). Mindkét szakaszban 120 kreditet kell teljesíteniük a hallgatóknak, függetlenül, hogy melyik képzésre jelentkeztek.

Az első szakasz lezárása a komplex vizsga teljesítésével valósul meg. A második szakasz zárásaként - 240 kredit teljesítése esetén - abszolutóriumot bocsátunk ki.

A Politikatudományi Doktori Iskola részletes képzési terve a következő linken keresztül érhető el: <https://doktori.hu/document/14457/original/14/00014701.pdf>

E helyütt külön megtalálható a doktori képzés tanrendje is: <https://www.ajk.elte.hu/doktoriiskola/pol/tanterv>

A kötelező tárgyak leírása és tematikája itt érhető el:

<https://www.ajk.elte.hu/doktoriiskola/pol/tanrend>

5.3.2 A doktori képzés menete

A képzésben a hallgatók a témavezetőkkel együtt kialakított tanulmányi tervek alapján folytatják tanulmányaikat és végzik a doktori témájukban a kutatómunkát. A tanulmányi terveket a témavezetők segítségével az első szemeszter végéig kell elkészíteni. Ezeket a Doktori Iskola vezetője ellenőrzi, ha szükséges, észrevételezi, és a hiányosságokat jelzi a témavezetőnek is. Mivel a Doktori Iskolának jól kidolgozott tanulmányi rendje van, ajánlatos ezt követni a tanulmányi terv kialakításánál (természetesen, ha valaki tervez külföldi részképzést, vagy egyéb elszámolható tanulmányokat, érdemes ezeket belekalkulálni).

A tanulmányokhoz egy-egy szemeszter tanrendjét a Doktori Iskola Tanácsa fogadja el.

A doktoranduszok kutatási témáikkal bekapcsolódnak az intézeti kutató- és oktatómunkába, és kutatási pályázatok (pl. OTKA, HUN-REN TK és ELTE közös kutatócsoportban folyó kutatások) teljesítésébe.

Szintén a kiváló hallgatói teljesítmények támogatását és a kutatómunkát ösztönözi a 2016/2017. tanévtől megpályázható Új Nemzeti Kiválósági Program (ÚNKP), jelenleg az Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Program (EKÖP) ösztöndíjai. A bevezetés kezdeti problémái (pl. az első évben elvárás volt a doktori témától eltérő „extra” kutatási téma, ami nyilvánvalóan a doktori tanulmányokat és kutatásokat hátráltatta) után 2017-től ez komoly támogatást jelent a legjobb hallgatóknak. 2016-tól 19 hallgatónk, ebből 3 doktorjelölt kapott támogatást. Az ösztöndíjat kapott hallgatók évente az ELTE által szervezett közös zárókonferencián mutatják be kutatási eredményeiket.

A doktoranduszok kutatási eredményeinek publikálását a Doktori Iskola és a Kar több módon is segíti:

- A Kar hazai és nemzetközi konferenciáin, illetőleg a Kar által szervezett nemzetközi nyári egyetemen a doktoranduszok is előadási lehetőséget kaphatnak, ha kutatási témájuk beillik a konferencia vagy a nyári egyetem témájába;
- A Kar két doktori iskolája két évente doktorandusz konferenciát szervez, melyen a képzés összes hallgatója, valamint az öt éven belül abszolutóriumot szerzett volt hallgatók vehetnek részt. A konferencián elhangzott előadások írásbeli változatát a „Politikatudományi tanulmányok” c. konferenciakötetben tesszük közzé, amit a Doktori Iskola 1994 óta nyomtatott formában megjelentetett meg. A nyomtatott szakirodalom iránti érdeklődés csökkenése és az elektronikus kiadványok előretörése miatt a 2014 óta a konferenciakötet már elektronikus formában tesszük közzé a kari honlapon, a kari időszaki kiadványok között.

Az eddigi számok tartalomjegyzéke, valamint 2010-től az összes konferenciakötet teljes szövege megtalálható itt: https://www.ajk.elte.hu/Idoszaki_kiadvanyok/politika?m=94

- 2004-ben indult útjára a Themis c. elektronikus folyóirat, ami évente kétszer jelenik meg, és kizárólag a Karon működő doktori iskolák hallgatóinak a tudományos közleményeinek publikálására szolgál. Az elektronikus formátum lehetővé teszi azt is, hogy a folyóiratban az átlagos egyíves terjedelmű tanulmányoknál hosszabb írások is megjelenjenek.

A folyóirat összes száma olvasható itt: <https://www.ajk.elte.hu/Themis?m=97>

Hallgatóink kiválóságát mutatja, hogy a Kar által biztosított publikációs platformokon kívül más hazai és külföldi (nem egy esetben Q1-es rangsorú) folyóiratban jelennek meg publikációik. A doktoranduszok kutatómunkájának nyomon követését is szolgálja, hogy a publikációik adatait – hasonlóan az egyetemi oktatókhoz – meg kell jelentetniük a Magyar Tudományos Művek Tárában.

5.4 A KOMPLEX VIZSGA

A komplex vizsgára bocsátás feltétele 100 kredit megszerzése a doktori képzés első ciklusában, és – ahogy említettük – ezen belül a tanulmányi modul teljesítése. A vizsgára jelentkezéskor a hallgatónak az alábbi kutatási dokumentációt kell benyújtania:

- az I-IV. szemeszterekben végzett kutatási tevékenység összefoglalása (min. 10.000 karakter);
- az V-VIII. szemeszterekre vonatkozó kutatási terv (min. 10.000 karakter)
- résztanulmány a doktorandusz kutatási témájából (min. 80.000 karakter – lábjegyzetek és irodalomjegyzék nélkül számítva).

A komplex vizsgát három tárgyból kell letenni: a Tudományelmélet és a Kutatásmódszertan általános elméleti/módszertani tárgyából, továbbá a hallgató kutatási témájához igazodó elméleti szaktárgyból.

A komplex vizsgára a vizsgabizottság kijelölt tagja írásban értékeli a benyújtott kutatási dokumentációt. A vizsga elméleti részében a hallgató szóban ad számot a tudásáról. A kutatómunkáról szóló beszámolóra és a kutatási és disszertációs képzési szakaszra vonatkozó kutatási terv szóbeli ismertetésére 20-30 perc időtartamot biztosítunk a hallgató számára, aki előadásához prezentációt használhat. A komplex vizsgáról szóló tájékoztató összefoglaló itt olvasható: <https://www.ajk.elte.hu/doktoriiskola/pol/komplekvizsga>

A komplex vizsgák nyilvánosak, ezért kifejezett ajánlani szoktuk az első éves hallgatók számára az azokon való részvételt tapasztalatszerzésként. A Doktori Iskola vezetése és az adminisztráció szívesen áll rendelkezésükre bármilyen komplex vizsgával összefüggésben felmerülő kérdéseik megválaszolásában.

A komplex vizsgák tekintetében mind a hallgatók, mind az oktatók elfogadták az új követelményrendszert, kialakult a komplex vizsgák rutinszerű eljárásrendje és a követelmények is magas szinten állandósultak.

A tapasztalatok értékelése a vizsgáztatókkal (Tudományelmélet és Kutatásmódszertan - mivel ezek a kollégák minden komplex vizsgán részt vesznek, ezért az ő észrevételeik különösen fontosak a komplex vizsga rendszerének minőségbiztosításában), a témavezetőkkel és a hallgatókkal évente megtörténik.

5.5 A FOKOZATSZERZÉS

Már a doktori képzés követelményeinél szerepel, hogy az abszolutórium kiállításának a feltétele, hogy a doktorandusz a kutatási témájából legalább öt, minimum egy-egy szerzői ív terjedelmű, nyomtatott vagy elektronikus publikációt megjelentessen. A doktori eljárás feltételei ezt azzal egészítik ki, hogy az eljárás megindítása akkor kérelmezhető, ha a pályázó

rendelkezik legalább öt, rangosnak tartott, lektorált tudományos folyóiratban, tanulmánykötetben megjelent, vagy közlésre már elfogadott tanulmánnyal, amelyek közül legalább három az értekezés témakörébe tartozó témát dolgoz fel.

A doktori értekezések terjedelmét minimálisan 10 szerzői ívben határozza meg a szabályzat, de ezt sokszorososan meghaladó terjedelmű, átfogó monográfiák is születnek.

A doktori értekezések magas tudományos színvonalát többszintű értékelő rendszer biztosítja. Magától értetődik, hogy a doktori értekezésnek önálló tudományos munkát és saját tudományos eredményeket kell tükrözni. Ezt először a témavezető, a Doktori Iskola vezetője és a kutatóhely vezetője (Politikatudományi Intézet vezetője) ellenőrzi, akik a kutatóhelyi vitát csak kész és általuk tudományosan értékesnek minősített értekezés alapján szervezik meg. A kutatóhelyi vita éppen azt célozza, hogy kari oktatók tudós testülete és a téma szerint érintett tudományos közeg képviselői – még a fokozatszerzési eljárás megindítása előtt – véleményt mondjanak az értekezés minőségéről és nyilatkozzanak a doktori eljárás megindíthatóságáról. Az előopponensek írásbeli értékeléseinek ki kell térni rá, továbbá a vitán meg kell győződni arról, hogy a doktori értekezés a) témája tudományosan értékelhető-e; b) hiteles adatokat tartalmaz-e; c) tartalmaz-e tudományosan értékelhető eredményeket; d) az abban foglalt tudományos eredmények a pályázó eredményei-e; e) az értekezésben megjelennek-e a kutatási témára vonatkozó nemzetközi szakirodalom eredményei; f) az értekezés a formai követelményeknek megfelel-e; g) az értekezés terjedelme és tartalma összhangban van-e egymással; h) az értekezés tudományos, szakmai színvonala alapján alkalmas-e a doktori eljárás megindítására. A kutatóhelyi viták nem formálisak, a résztvevők gyakran javasolnak kiegészítéseket, javításokat vagy akár az értekezés átdolgozását is. Ennek az előkészítésnek az eredménye az, hogy a megindított doktori eljárások sikeresen, jó eredménnyel zárulnak.

A doktori fokozatot szerzettek adatai éves lebontásban a következő linkeken találhatók:

<https://www.ajk.elte.hu/doktoriiskola/pol/tudfok>

https://doktori.hu/doktori-vedesek/?action=do_search

5.6 A DOKTORI ÉRTEKEZÉSEK NYILVÁNOSSÁGA

A doktori értekezések nyilvánosságát 2008. és az Nftv. hatályba lépése között az akkor irányadó jogszabályoknak megfelelően biztosítottuk, az értekezés szerzőjének jogilag védett szerzői jogait tiszteletben tartva. Ennek megfelelően az értekezés nyomtatott példányát, illetve az elektronikus adathordozón lévő változatát az Egyetemi Doktori Tanácsnak a fokozat odaítéléséről szóló döntését követően megküldtük az ELTE Egyetemi Könyvtárnak, ahol ezek bárki számára hozzáférhetőek. A doktori értekezést elektronikus felületen akkor hoztuk nyilvánosságra, ha ehhez a szerző hozzájárult. Ha a munka nyomtatott vagy elektronikus könyvként megjelent, akkor az adatbázisokban a bibliográfiai adatok találhatóak meg. A téziseket az Egyetemi Könyvtárnak való feltöltés mellett feltöltöttük a doktori adatbázisba, valamint a doktori iskola honlapjára is.

Az Nftv. hatályba lépést követően az új törvény 53/A. §-ában leírtaknak megfelelően biztosítjuk a dolgozatok nyilvánosságát. Ennek módja az, hogy a fokozat odaítélése után az Egyetemi Könyvtárban helyezzük el a doktori értekezés egy példányát, melyet helyben nyomtatott vagy digitalizált változatban is lehet olvasni. A szélesebb nyilvánosság számára az ELTE Digitális Tudástára (ELTE EDIT) is bekerül a doktori értekezés, DOI azonosítóval ellátva. A szerző mtmt2-ben feltüntetett publikációs listájából közvetlen linkkel lehet eljutni az értekezés szövegéhez. Ha a disszertáció könyv formában megjelent, akkor ennek bibliográfiai adatait közli az EDIT. Az értekezés tézisei megtalálhatók mind a doktori adatbázisban (<https://www.ajk.elte.hu/doktoriiskola/pol/tudfok>), mind a Doktori Iskola honlapján (itt: <https://www.ajk.elte.hu/doktoriiskola/pol/tudfok>). Álláspontunk szerint ezek a lehetőségek megfelelő hozzáférést biztosítanak a doktori értekezésekhez, ugyanakkor kellő

védelemben részesítik az értekezés írójának szerzői jogait. Továbbá ezek a hozzáférési módok tudnak megfelelő biztonságot nyújtani az adatlopásokkal szemben.

5.7 A VÉGZETT HALLGATÓK NYOMON KÖVETÉSE

Az elmúlt öt évben fokozatot szerzett hallgatók közül ketten a Kar közalkalmazotti oktatói lettek, hatan pedig megbízott oktatók. Velük napi munkakapcsolatban állunk, külön „utánkövetési intézkedések” nem szükségesek.

Az abszolutóriumot szerzett, de még fokozattal nem rendelkező volt hallgatók esetén a doktori szabályzat úgy kíséri meg áthidalni azt az időszakot – amit a jogi szabályozás egyáltalán nem kezel –, vagyis amikor a hallgatói jogviszony már megszűnt, de a volt doktorandusz tovább dolgozik a doktori értekezésén, hogy a Kar részéről a doktori iskola, a kutatóhely és témavezető, valamint a doktorandusz között lehetővé teszi egy megállapodás megkötését. A megállapodás tárgya a doktori értekezés megírásának elősegítése a kutatóhely és a témavezető részéről. Ez a megállapodás intézményes kapcsolatot teremt a volt hallgató és a doktori iskola között. Ebben a jogilag rendezett kapcsolatban megoldhatók azok a problémák is, mint a doktori téma módosítása vagy a témavezetőváltás. (A megállapodás mintája itt olvasható: <https://www.ajk.elte.hu/doktoriiskola/dokumentumok> - egyéb nyomtatványok).

A még fokozatot el nem ért volt hallgatók tudományos munkájának ösztönzését célozza az is, hogy a kétévente megrendezett kari doktorandusz konferencián azok is tarthatnak előadásokat – és a tanulmányuk is megjelenik a konferenciakötetben –, akik a konferenciát megelőző öt éven belül szerezték meg az abszolutóriumot.

A fokozatot szerzett hallgatók nyomon követése tekintetében azon volt hallgatóink, akik nem kapcsolódnak az ELTE ÁJK Politikatudományi Intézetének oktatói és kutatói munkájához, számukra biztosítjuk, hogy a Politikatudományi Doktori Iskola honlapján, az ALUMNI cím alatt tájékozódhatnak a DI aktuális rendezvényeiről, konferenciáiról, könyvbemutatókról, pályázatokról. Amennyiben alumni tagként megadják elektronikus elérhetőségüket, emailben kapnak rendszeres tájékoztatást: <https://www.ajk.elte.hu/doktoriiskola/alumni>

6 C-SWOT ANALÍZIS

6.1 KÜLSŐ KORLÁTOK

- A képzés fejlesztésének továbbra is jelentős külső korlátja, hogy a jogszabályok, az ODT ajánlásai és MAB előírások homogén képzési formának tekintik a doktori képzést valamennyi tudományterületen. Sem a jogszabályok, sem a MAB normatív szabályozóként működő elvárásai nem tesznek különbséget az egyes tudományterületek, tudományágak sajátosságai között. Differenciáltabb szabályrendszert kellene érvényesíteni a humán és a természettudományok között.
- A doktori képzésre vonatkozó egyetemi szabályozás kialakításakor nehézséget okozott, hogy a jogszabályok ugyan hallgatói jogviszonyként kezelik a doktoranduszok jogállását, e hallgatói státusz sajátosságait azonban nem viszik végig következetesen a jogi szabályozásban. Így a szabályzatok számos joghézagot kénytelenek pótolni (pl. tanulmányok szüneteltetése, a kötelező tanórák száma, külföldi doktoranduszokkal szemben támasztott speciális követelmények meghatározása). A 2016-tól hatályos jogi

szabályozás egyáltalán nem kezeli azt a problémát, hogy a doktori értekezést a komplex vizsga letételét követő 3 éven belül kell elkészíteni és benyújtani, de ebből egy évig már nincs semmiféle jogviszonyban a volt hallgató a doktori iskolával. A doktori kormányrendelet előírja továbbá, hogy a fokozatszerzési eljárás egyik feltétele az abszolutórium megszerzése, de az új szabályok megszüntették a doktorjelölti jogviszonyt, nem tudni tehát, milyen jogi kapcsolatban zajlik maga az eljárás. A hatályos szabályozás semmiféle eligazítást nem tartalmaz arról, hogyan, milyen módon alkalmazzák majd azt az előírást, hogy a doktori iskola normatív támogatását kell csökkenteni, ha az ösztöndíjasok közül valaki nem szerez fokozatot az előírt időn belül.

- A politikatudományi képzésben részesültek számára a munkaerőpiacon alapvetően két terület nyitott: az akadémiai-egyetemi szféra, illetve a politika és a tömegkommunikáció világa, ahol politikai elemzőként, politikai szakértőként, tanácsadóként tudnak elhelyezkedni. Amíg az akadémiai-egyetemi szférában magától értetődő követelmény a doktori képzésben való részvétel, s annak sikeres teljesítése, addig a politika és a tömegkommunikáció területén még nem alakultak ki a megfelelő szakmai elvárások. Azaz a doktori fokozat az akadémiai-egyetemi szférán kívül nem jelent feltétlenül előnyt a munkaerőpiacon. Kivételként csak az elemző intézetek/think tank-ek említhetők, melyekben egyre gyakrabban látható a PhD megszerzésének elvárása. Ám ez a kiváló hallgatók egy részénél nem jelenik meg motivációként a tudományos kutatómunkára.
- A munkaerőpiaci helyzetből következik az is, hogy a végzett hallgatók számára nem vonzó az egyetemi oktatói karrier. Márpedig az ösztöndíjas képzésnek az egyik célja az oktatói utánpótlás nevelés lenne. Az egyetemi státuszgazdálkodás kiszámíthatatlansága miatt sem a kutatóhely (Politikatudományi Intézet) vezetője, sem a dékán nem tud felelősen ígéretet tenni arra, hogy lesz oktatói státusz a PhD fokozatot szerzett oktatói foglalkoztatására. Ráadásul a jelenlegi kezdő tanársegédi illetmény nettó összege csak annyi, mint a doktori képzés második szakaszában kapott ösztöndíj, viszont az órateher többszöröse a doktoranduszként folytatott irányított kurzustartásnak. Az egyetemi oktatói fizetések hosszabb távon sem nyújtanak anyagi perspektívát. A hallgatói lemorzsolódás egyik legfontosabb oka a munkahelyi terhelés, illetve általánosabban: a pályakezdők egzisztenciális nehézségei. Egyfelől, a képzés időtartama alatt a nem ösztöndíjas hallgatók számára komoly nehézséget jelent az életfenntartás, gyakorlatilag csak valamilyen munkahely mellett (ahol jelentős leterhelésnek vannak kitéve) tudják tanulmányaikat végezni. Másfelől pedig az oktatásban/kutatásban befutható karrierpályák ugyan a korábbi években sem a fizetés vonatkozásában jelentettek vonzerőt, hanem elsősorban a munkahelyi biztonságot tudták garantálni, ám az elmúlt évek felsőoktatási leépítéseinek sora és az akadémiai kutatóhálózatok helyzetének jelenlegi bizonytalansága miatt ez az előny is csökken.
- Ugyancsak nehezíti az elméleti érdeklődésű hallgatók megtartását, hogy a gyakorlati politológusi pályákon nincs kellő megbecsülése az iskolarendszerben történő tudományos továbbképzésnek.
- A képzés szakmai infrastruktúráját adná az ELTE ÁJK Kari Könyvtárában rendelkezésre álló szakkönyvgyűjtemény, illetve a különböző elektronikus adatbázisok hozzáférhetősége, ám ennek tematikai anyaga az időszakosan megjelenő forráshiány miatt szűkös, több területen esetleges. Ezen a helyzeten csak részlegesen segít a DI pályázati pénzekből beszerzett könyvállománya. Megjegyzendő, hogy a pályázatok lezárultát követően a DI nem rendelkezik saját forrásokkal.
- A felsőoktatás intézményei közötti verseny a doktori képzésben is megnyilvánul. Ez a verseny nemcsak belföldi, hanem európai/nemzetközi szinten is értelmezhető. Ennek a képzés és a fokozatszerzés minőségére pozitív a hatása. Ugyanakkor megemlítendő, hogy a doktori képzésben résztvevő oktatók munkája (előadás tartása, szigorlati, bírálói

közreműködés, témavezetés) nem, vagy csak részlegesen ismerődik el a kötelező órakeretben.

- Az elmúlt időszak speciális hátránya volt a COVID-19 pandémia, és a hozzá kapcsolódó korlátozások. Azok a hallgatók, akiknek ebben az időszakban kellett volna megírniuk az értekezésüket, a jogszabály által adott plusz év, és a méltányosság ellenére is nehéz helyzetbe kerültek, mert többek számára munkahelyi és családi problémákat is okozott a járvány.

6.2 ERŐSSÉGEK

- A Politikatudományi Doktori Iskola a kezdetektől arra törekedett, hogy egyfelől egységes képzést nyújtson (elméleti és gyakorlati képzés, a hazai és az európai uniós politika integrált oktatása), másfelől erőteljes kitekintést adott a politika világának kereteket adó jogi intézményrendszerre.
- Országos szinten egyedülálló, hogy a politikatudományi alap- és mesterképzés elvégzése után az intézményen belül lehetőség van kifejezetten politikatudományi doktori képzésre jelentkezni. Jelenleg is megfigyelhető az a tendencia, hogy a politikatudományi doktori képzések szélesebb spektrumú, multidiszciplináris képzésekké alakulnak.
- Ugyanakkor a képzésben lényeges szerepet kap a társadalomtudományi kutatás módszertanának oktatása. Ez lehetőséget ad arra is, hogy a hallgatóink más, multidiszciplináris kutatásokban is részt vehessenek.
- A képzés magas színvonalának alapvető biztosítója: a képzésben résztvevő oktatók jelentős hányadának magas tudományos minősítése, országos és nemzetközi ismertsége/elismertsége.
- Ugyancsak az erősségekhez tartozik, hogy bár a Politikatudományi Intézetben folyó mesterképzés alacsony létszámú, de magas minőségű hallgatói bázist jelent (ezt bizonyítják a hazai OTDK versenyeredmények, publikációk és a kutatócsoportokban való részvételek).
- A doktoranduszképzést követő doktori eljárás szabályai a kezdetektől magas tudományos színvonalat hivatottak biztosítani. Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán a jogász és politikatudományi doktori eljárások lefolytatása egységes szabályok szerint valósulnak meg. Továbbra is az egyik legnagyobb erősségünknek tartjuk a doktori értekezések színvonalával szemben támasztott magas minőségi követelményeket. A doktori eljárásunk szabályai eredetileg az MTA Tudományos Minősítő Bizottságának kandidátusi eljárási szabályain alapultak. A doktori iskolára vonatkozó egyetemi szabályzatok mindvégig fenntartották a korábban kialakított minőségi biztosítékokat (kutatóhelyi vita, a szigorlati és a bíráló bizottságban a külső minősített tagok legalább 1/3-os aránya stb., és előírt követelmény volt az öt előzetes publikáció). Ezeket átvette az új képzési rendre épülő 2016-tól hatályos szabályozás is, már a komplex vizsgára vonatkozó előírások között (ld. vizsgabizottságok külső tagja(i)nál) és értelemszerűen a fokozatszerzésnél is. A Politikatudományi Doktori Iskola a minőség iránti elkötelezettségét már a felvételi eljárásban érvényesíti. Csak olyan felvételiző nyerhet hallgatói státuszt, akinél – a tudományos, szakmai előélete alapján – valószínűsíthető a doktori értekezés megírása.
- Közös kutatási programokkal bővült a HUN-REN Társadalomtudományi Központ Politikatudományi Intézete és a Karunk közötti együttműködés. Ennek egyik hatása a Doktori Iskolában, hogy több olyan témavezetőnk is van, aki részfoglalkozású oktatóként vagy megbízási szerződéssel dolgozik nálunk a HUN-REN TK PTI-ből, és ennek keretében témavezetői megbízatást is vállal. Ennek révén számottevően bővül a hallgatók tudományos kapcsolati hálójuk, és közös kutatások részesévé válhatnak. Az

együttműködési megállapodás továbbá lehetővé teszi a hallgatóinknak, hogy a PTI által szervezett konferenciákon részt vegyenek és ismertessék kutatási eredményeiket.

- A jogszabályok és a szabályzatok mind az abszolutórium megszerzésének, mind a doktori eljárás megindításának a feltételeként előírják a hallgatók, doktorjelöltek publikációs kötelezettségét. Hallgatóink kiválóságát mutatja, hogy a Kar által biztosított publikációs platformokon (Politikatudományi Tanulmányok, Themis) kívül más hazai és külföldi (nem egy esetben Q1-es rangsorú) folyóiratban jelennek meg publikációik.
- A nemzetköziesítés erősítése összhangban van az egyetem ez irányú törekvéseivel. Az ERASMUS program keretében 117 külföldi egyetemmel állunk kapcsolatban. A Politikatudományi Doktori Iskola a kutatási program igazolt teljesítése után a doktori képzésben a teljesített tanulmányi kurzusokat és a kutatómunkát elismeri.
- A doktoranduszok rövidtávú külföldi utazásait, a külföldi konferenciákon, nyári egyetemi programokon való részvételt 2016 őszétől, ill. 2017-től két új forrás is segítette. A 2016/2017. tanévtől állt rendelkezésre az Új Nemzeti Kiválósági Program keretében nyújtott ösztöndíj támogatás aktív hallgatók és doktorjelöltek részére, valamint a Politikatudományi Doktori Iskola részt vett az EFOP-3.6.3-VEKOP-16-2017-00007 sz. projektben, amely támogatta többek között az idegen nyelvű kurzusok fejlesztését, vendég professzorok meghívását, PhD hallgatók és a tehetséggondozás területén aktív oktatók számára külföldi és belföldi tudományos konferenciákon való részvételt, kétoldalú oktatási és tudományos együttműködések kialakítását. Sajnálatos módon a megújult EKÖP program az ösztöndíjak mellé már nem társít dologi keretet, az EFOP program lezárult, így csupán az Erasmus program és a kari támogatási rendszerek tudnak biztosítani forrást a kiutazásokhoz és meghívásokhoz.
- A doktorandusz hallgatók kutatásait is segíti, hogy a Kar számítógépes hálózatán keresztül hozzáférhetővé váltak a legismertebb, legnagyobb nemzetközi adatbázisok (EBSCO Political Science Complete, JSTOR, HeinOnline, Sage Journals, stb.)

6.3 GYENGESÉGEK

- Az ELTE ÁJK Politikatudományi Intézete jelentős műhelye a hazai tudományos szellemi kapacitásnak, de így is vannak olyan témakörök, melyekre nehéz megfelelő témavezetőt találni. A problémát más ELTE karok oktatóinak bevonásával, társtémavezetésével vagy a Karhoz képest külső oktató témavezetővé minősítésével igyekeztünk megoldani.
- A doktori képzés oktatói utánpótlása szempontjából komoly korlátot jelent, hogy részben már professor emeritus a vezető oktatói generáció. Az alap- és mesterképzésben kialakult, és maximalista módon merev órateher miatt – ti. csak az alap- és mesterképzésben teljesítendő tanórákat veszi figyelembe az óraterhelés során és nem értékeli az oktatói tevékenységben a témavezetés meglehetősen időigényes feladatait - a fiatalabb PhD fokozattal rendelkező kollégáknak kevés idejük és energiájuk marad a habilitáció után az akadémiai doktori cím megszerzésére. Így a vezető oktatói utánpótlás veszélybe kerülhet. A Kar vezetése – a Doktori Iskola maximális támogatásával – többféle segítséget ad, illetőleg tervez az akadémiai doktori cím megszerzéséhez (külföldi kutatás pályázati támogatása, oktatási időkedvezmény stb.), ami remélhetőleg a jelenleginél szélesebb körben ösztönzi és segíti az akadémiai doktori cím elérését.
- Más felsőoktatási intézményeknek az ELTE-nél kevésbé szigorú foglalkoztatási szabályai, illetve a HUN-REN kutatásfinanszírozási lehetőségei következtében fennálló helyzetben különösképp nehéz megtartani a doktori iskola oktatói gárdáját. Sajnos sokan választják a csak félállásos státuszt a Karon, amely nem jelent utánpótlási lehetőséget a törzstagok vonatkozásában.

- A doktori iskola – az egyetemi oktatói utánpótlást jelentő végzetteket kivéve – eddig nem fordított kellő figyelmet a fokozatot szerzett volt hallgatóival való kapcsolatokra. A jövőben szervezettebbé kell tenni ezeket. Ezen kapcsolatok megerősítésre biztató, hogy a PhD fokozatot szerzett kollégák többségét a Politikatudományi Intézet igyekszik bevonni a differenciált alternatív kurzuskínálat bővítésébe és a főtárgyak szeminarizálásába.

6.4 LEHETŐSÉGEK

- Az idegen nyelvű doktori képzés beindításához több infrastrukturális és személyi feltétel hiányzik, azonban van érdeklődés a külföldi egyetemisták körében a doktori képzésében való részvételre. Idegen nyelvű képzést csak hosszabb távon tervezünk indítani. Azon idegen nyelvű képzés iránt érdeklődő külföldi jelentkezők esetében, ahol rendelkezünk megfelelő témavezetői kapacitással, az egyéni képzési rend áll rendelkezésre. A politikatudományi doktori képzésünk azon sajátossága következtében, hogy ebben erőteljesen megjelenik a politika világát meghatározó jogi intézményrendszer, az ELTE ÁJK kari belső szellemi kapacitásának (alkotmányjog, nemzetközi jog, EU jog) nagyobb kihasználására törekedhetünk (oktatók és a témavezetők tekintetében).
- A doktori képzés egyik fejlesztési lehetősége az interdiszciplináris kutatási témák számának bővítése, és a képzési rendszerbe más tudományágak bevonása. Ennek keretében hallgatóink más doktori iskolákban vehetnek fel tárgyakat, és mi is örömmel fogadjuk más doktori iskolák vendéghallgatóit. Ennek az áthallgatásnak a kiterjesztését támogatjuk.

6.5 VESZÉLYEK

- Az iskolarendszerű képzés kötöttségei (pl. tanórákon való kötelező részvétel) elriasztja a gyakorlati pályán dolgozó hallgatókat a tudományos továbbképzésben való részvételtől.
- Komoly terhet ró a doktori képzésre az, hogy párhuzamosan kell működtetnünk a régi képzést és az új képzési terv szerinti képzést. A régi képzésre felvettek már abszolutóriumot szereztek, de a régi szabályok szerinti doktori eljárásokkal még egészen 2026-ig számolnunk kell az ELTE Doktori Szabályzata alapján.
- A képzés alulfinanszírozottsága nagy nehézséget jelent a felsőoktatási intézmények, és azok szervezeti egységei, így a Politikatudományi Doktori Iskola számára is. A magas színvonalú képzés igen magas önköltséget eredményez, amelynek a tényleges megtérítésére az önköltség nem nyújt fedezetet.
- A jogi szabályozás alapján a külső pénzügyi kapcsolatokban az ELTE a jogalany. A kancellári rendszer bevezetéséig az ELTE-n az egyetem központi vezetőin kívül a karok vezetői és a belső szervezeti egységek vezetői is rendelkeztek pénzügyi kötelezettségvállalási jogkörökkel. Az ELTE a belső decentralizált gazdálkodás rendszerére épült fel. A doktori iskola vezetőjének is voltak ilyen kötelezettségvállalási jogai, ami azzal is együtt járt, hogy az egyetemi – és a kari – költségvetésben külön megjelent a doktori iskolák teljes költségvetése is, bevételi és kiadási tételekkel. A kancellári rendszerrel együtt a felsőoktatási belső vezetési rendszer és a gazdálkodási szabályok átalakítása következtében megszűntek a karokon belüli szervezeti egységek vezetőinek kötelezettségvállalási jogai. Legalacsonyabb szinten a kari dékánok rendelkeznek ezekkel a jogokkal. Ebből következően a doktori iskolának egyáltalán nincs elkülönített költségvetése, legalábbis a kiadások külön megtervezését és felhasználását tekintve. A Doktori Iskola minimális működésén túli, a hallgatókat vonzó

és megtartó szolgáltatásokhoz szükséges kiadásokat – különösen a hallgatók tudományos munkájának kiemelt támogatását (szakkönyvbeszerzés, külföldi utak, konferencia részvétel segítése stb.) – főként Kari forrásokra tudjuk alapozni. E források léte vagy nem léte, illetőleg a hozzájárulás feltételei változnak, így ezekre nem lehet kiegyensúlyozott gazdálkodást építeni.

Budapest, 2025. május 30.

Prof. Dr. Körösenyi András, sk.
a Politikatudományi Doktori Iskola elnöke